

ХАРАКТЕРИСТИКА СУТНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ СИСТЕМОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Biliavskiy V.M., Cand. Sc. (Econ.), Assoc. Prof. National Aviation University, Kyiv, Ukraine,
e-mail: nbilyavskiy@gmail.com

DESCRIPTION OF THE NATURE OF OPERATIONAL SYSTEM ENTERPRISE

Мета. Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад управління операційною системою підприємства та визначенні шляхів її удосконалення.

Методика. У процесі дослідження використано методи теоретичного узагальнення та порівняння, аналізу та синтезу (для обґрунтування сутності теоретичних аспектів побудови та функціонування операційної системи підприємства, для визначення основних складових операційної системи та їхнього впливу на її діяльність), структурно-функціональний метод (для структуризації операційної системи підприємства).

Результати. На підставі проведеного аналізу обґрунтовано теоретико-методологічні засади управління операційною системою підприємства, що дозволяє підвищити ефективність операційної діяльності. Від управління операційною системою значною мірою залежить рівномірний і ритмічний випуск готової продукції, її якість, як результат – задоволення потреб споживачів, збільшення рівня прибутку та рентабельності.

Наукова новизна. Обґрунтовано сутність теоретичних аспектів побудови та функціонування операційної системи підприємства, застосування якої дозволить отримати більш достовірну та систематизовану інформацію про досліджуваний об'єкт.

Практична значущість. Отримані результати спрямовано на оптимізацію управління операційною системою підприємства.

Ключові слова: операційна система, операційний менеджмент, операційний процес.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності виробництва продукції, необхідної для споживача, є одним з головних завдань розвитку економіки України. Тому за сучасних умов господарювання все більшого значення набуває операційний менеджмент, який забезпечує результативність основної повсякденної діяльності підприємств, що, у свою чергу, створює реальне підґрунтя для успішної реалізації їхніх загальних господарських цілей і місії в цілому.

Під час вивчення будь-якої управлінської діяльності одним із ключових моментів є розгляд функціонального поля та об'єкта управління, а в контексті операційного менеджменту – операційної системи й операційного процесу відповідно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літературних джерел свідчить про те, що дослідження, які здійснювалися, є дуже різнобічними. Так, А. Стерлігова та А. Фаль вивчали зміст і характеристики операційних систем виробничих підприємств і сучасних інтегрованих концепцій управління організаціями [1], тоді як Р. Рассел та Б. Тейлор проаналізували теоретико-методологічні аспекти створення вартості в ланцюжку харчування [2]. Вдалою є робота Р. Чейза [3], у якій він дослідив і детально описав найуживаніші методики проектування процесів, прогнозування, планування, постачання, збуту і розміщення виробництва. Але питанням дослідження сутності управління операційною системою підприємства та забезпечення її ефективної діяльності поки що приділено недостатньо уваги.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад управління операційною системою підприємства та визначення шляхів її удосконалення.

Для досягнення цієї мети сформульовано такі завдання:

- обґрунтувати сутність теоретичних аспектів побудови та функціонування операційної системи підприємства;

- визначити основні складові операційної системи та їхній вплив на її діяльність;

- структурувати операційну систему підприємства.

Виклад основного матеріалу. Особливістю змісту операційної системи є те, що її елементами насамперед виступають люди й машини. Крім того, виявляється, що більшість подібних систем перетворюють одну кількість ресурсів-входів (матеріалів, грошей) в іншу, більш цінну, кількість ресурсів-виходів (товарів, послуг). Тому така система зазвичай містить чотири класи елементів: люди, машини, матеріали і гроші. Така система є основою підприємницького процесу, досконалість взаємодії її елементів забезпечує ефективність діяльності підприємства і його успішність на ринку.

Саме управлінський сектор регулює всю сукупність елементів загалом. Однак успішність справи залежить не лише від якості ухвалених рішень, а й від процесу та якості їхнього виконання. Тобто в першу чергу має бути налагоджений чіткий взаємозв'язок між структурними підсистемами операційної системи, має бути присутній оперативний обмін інформацією та визначена схема виконання рішень керівництва підприємства.

Якість виконання управлінських рішень залежить від налагодженої співпраці всіх структурних підрозділів підприємства. У результаті, якщо прийняте ефективне рішення і система працює ритмічно, то його виконання має принести очікуваний результат.

Отже, ефективність функціонування суб'єкта, що господарює, залежить від якісно сформованої операційної системи.

Основою для організації управління операційною системою підприємства є операційна функція, під якою можна розуміти «...дії, в результаті яких виробляються товари або надаються послуги» [1, с. 74].

Широко відомі терміни «виробництво» й «операції» мають багато спільного, однак під виробництвом в основному розуміють випуск товарів і переробку сировини. Термін «операції» ширший, він включає в себе не тільки виробництво товарів, але й надання послуг.

Підприємства розрізняються за видами діяльності, що входять до операційної функції. Вони виробляють товари і зазвичай є матеріало- і енергоємними, тобто споживають значні обсяги сировини, напівфабрикатів і паливно-енергетичних ресурсів. До таких організацій належать об'єкти будівництва, машинобудівні підприємства, хлібозаводи тощо. Продукція цих підприємств розрахована на масового споживача, як приклад – хлібобулочні вироби.

У той же час, підприємства сфери послуг (вокзали, перукарні) витрачають незначну кількість вихідних матеріалів та енергії. Однак їхні послуги зазвичай є індивідуальними і визначаються вимогами клієнтів.

Використовуючи методологію системного підходу, можна встановити, що будь-яке підприємство є відкритою системою, яка перетворює вхідні величини (сировину, напівфабрикати, працю тощо) у вихідні (продукцію та послуги).

Повна система виробничої діяльності підприємства називається операційною і є центральною ланкою будь-якого підприємства з випуску продукції або надання послуг. У цій системі, створеній на основі раціонального (вертикального та горизонтального) поділу праці та сполучення в часі і просторі предметів, засобів і самої праці, реалізується операційна функція, тобто сукупність дій з переробки (перетворення) ресурсів,

одержуваних із зовнішнього середовища, і видачі результатів діяльності в зовнішнє середовище.

Операційна система складається з таких підсистем [4, с. 296-297]:

- *управління або планування і контролю* (одержує інформацію із зовнішнього і внутрішнього середовища про стан переробної підсистеми і підсистеми забезпечення, обробляє цю інформацію і видає рішення про те, як повинна працювати переробна підсистема);
- *переробної* (виконує продуктивну роботу, безпосередньо зв'язану з перетворенням вхідних величин у вихідні результати);
- *забезпечення* (не зв'язана безпосередньо з виробництвом виходу, але виконує необхідні функції забезпечення переробної підсистеми).

Переробна підсистема підприємства виконує виробничу роботу, безпосередньо пов'язану із перетворенням вхідних ресурсів у вихідні результати. У процесі функціонування підприємства частина матеріальних і енергетичних ресурсів піддається перетворенню, а частина споживається під час виробничого процесу. Функціонування переробної підсистеми вимагає певних капіталовкладень, регулярного надходження інформації від підсистеми управління про зміни технологій аналогічних виробництв на інших підприємствах, про стан ринку сировини, матеріалів, енергії та кінцевих продуктів, створених переробною підсистемою.

Забезпечувальна підсистема не пов'язана з виробництвом товарів чи послуг, однак забезпечує діяльність переробної. До забезпечувальної підсистеми належать обчислювальний центр, ремонтно-експлуатаційні, транспортні служби, охорона, експедиція, будівельні підрозділи, підрозділи соціально-побутового характеру тощо; її структура залежить від потреб і особливостей операційного процесу, який відбувається у переробній підсистемі. Залежно від специфіки виробництва, певні підрозділи забезпечувальної підсистеми можуть бути елементами переробної.

Підсистема управління (планування і контролю) призначена для забезпечення функціонування переробної та забезпечувальної підсистем. У ній визначають цілі, політику, основні напрямки розвитку операційної системи, планують випуск продукції та необхідні для цього ресурси. Підсистема управління коригує діяльність інших підсистем операційної системи, забезпечує їхнє взаємоузгоджене і ритмічне функціонування. Для цього вона постійно отримує необхідну внутрішню інформацію про стан переробної та забезпечувальної підсистем, наявність сировини, ресурсів тощо. Із зовнішнього середовища в цю підсистему надходить інформація про попит на продукцію, вартість ресурсів, тенденції розвитку технології, законодавчі та нормативні акти тощо.

Підсистема управління (планування і контролю) є своєрідною переробною підсистемою, ресурсом і продуктом діяльності якої є інформація [5]. Функціонування підсистеми управління забезпечують відповідні засоби й інструменти для роботи з інформацією.

Відповідно до підсистем операційного менеджменту визначаються і його функції, які можна поділити на технологічні та управлінські. Технологічна функція пов'язана з технологічною діяльністю і не має прямого відношення до управлінської функції. Управлінська функція пов'язана з необхідністю використання матеріальних, фінансових і людських ресурсів. На відміну від працівників виробничих підприємств, які не мають відношення до управління і виконують лише виробничо-технологічну функцію, до обов'язків менеджера входить «...вирішення як управлінських, так і виробничих завдань» [6, с. 125]:

- планування (стратегічного, перспективного, поточного й оперативного);
- реалізації виробничих процесів на перспективу їхнього розвитку на прогностичний період (10 і більше років), на п'ятирічну перспективу, поточну річну перспективу і оперативну поквартальну та помісячну реалізацію планів з усіх видів робіт, ресурсів і організаційних заходів, необхідних для отримання запланованого прибутку;

– організаційних питань – організаційних заходів щодо реалізації інвестиційних і інноваційних прогнозів, особливостей управління інноваційною системою в менеджменті операційної системи підприємства, управління підготовкою і забезпеченням оновленого підприємства;

– координаційних питань – координаційних заходів щодо організації управління оновленою операційною системою в системі менеджменту інноваційного персоналу й економічного обґрунтування управлінських рішень в умовах подолання підприємством економічних ризиків і небезпеки кризових явищ і ситуацій;

– мотиваційних питань – мотиваційних заходів щодо врахування матеріальних і соціально-психологічних особливостей людини (винагорода, задоволеність роботою, гідні умови праці, високий статус на підприємстві, висока заробітна плата, можливості кар'єрного зростання, зручна система відпусток, похвала колег тощо, інший бік мотивацій становлять покарання працівників у тому чи іншому вигляді);

– контрольних заходів менеджера щодо своєчасного виявлення небезпеки економічних ризиків, різних конфліктів на підприємстві та їхнього своєчасного подолання, а також відхилень від існуючих нормативів Держстандарту якості продукції і ліквідації цих негараздів.

Однією з необхідних підсистем функціонування операційного менеджменту є управління матеріально-технічним забезпеченням і збутом продукції. Воно значною мірою відображає початкову стадію технологічного процесу – виробництво та постачання необхідних матеріалів, запасів сировини та напівфабрикатів (вхідних інформаційного процесу, перетворених операційною системою на її вихідні – готову продукцію). До обов'язків матеріально-технічного забезпечення входить своєчасна доставка в операційну систему підприємства усіх видів ресурсів (сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, технологічного обладнання, інструментів, транспортних засобів, палива, тепло-, електроенергії, води тощо) в обсягах, необхідних для належного функціонування операційного процесу виробництва необхідної продукції. На вибір форми постачання операційної системи можуть впливати різноманітні фактори. Залежно від цих факторів операційна система забезпечує себе ресурсами за допомогою товарно-сировинних бірж, аукціонів, різних посередницьких підприємств і власного виробництва комплектуючих виробів тощо. На великих підприємствах роботу із забезпечення всіма видами ресурсів здійснюють відділи матеріально-технічного забезпечення. Під час формування управлінської структури матеріально-технічного забезпечення необхідно врахувати основні управлінські функції: здійснення маркетингових досліджень ринку постачальників за видами ресурсів, доступними цінами і простотою схем постачання та їхньою стабільністю; стратегічне (перспективне, поточне) прогнозування потреб в усіх видах ресурсів; завчасна підготовка заявок на необхідні ресурси, подання їх у планові служби управління і здійснення управлінської діяльності з реалізації планів забезпечення ресурсами (укладання необхідних контрактів тощо); управління прийняттям, розміщенням, зберіганням, забезпеченням ресурсами робочих місць разом з технічним, планово-економічним, фінансовим управлінням; проведення економічного обґрунтування норм запасів і контроль за їхнім станом; розроблення управлінських заходів щодо економії усіх видів ресурсів; управління оперативним обліком надходження усіх видів ресурсів, їхнім економічним аналізом, використанням і стимулюванням поліпшення їхнього використання; управління контролем якості усіх видів ресурсів і термінів виконання їхніх замовлень.

Управління збутовою діяльністю операційної системи і післяреалізаційним обслуговуванням покупців (замовників) виготовленої продукції здійснюється управлінською структурою збутової діяльності. У ринкових умовах господарювання збут продукції для підприємства має вирішальне значення, оскільки існує жорстка конкуренція се-

ред виробленої продукції. Управлінська структура служби збуту залежить від масштабів виробництва, обсягів збутової діяльності, кількості та інтенсивності обслуговування покупців тощо. Стратегія збутової діяльності базується на досягненні конкурентних переваг підприємства і створенні свого ділового іміджу. Для цього, перш за все, необхідно розробити систему маркетингово-комунікаційного менеджменту в операційній системі підприємства. Для успішної реалізації продукції недостатньо запропонувати високоякісну продукцію за привабливою ціною на товарному ринку. Потрібно домогтися того, щоб високоякісні властивості продукції підприємства стали відомі багатьом покупцям. Суть системи маркетингово-комунікаційного менеджменту підприємства спрямована на інформування покупців на товарному ринку про свою діяльність і запропоновану високоякісну продукцію в поєднанні з ціллю розробки менеджером операційної системи стратегічного попиту та реалізації продукції, що ґрунтується:

- на рекламі як основному засобі управління маркетинговою комунікацією та управлінні стимулюванням збуту;
- на досягненні взаєморозуміння між виробником продукції і суспільством, що формує позитивний імідж виробника (паблік-рілейшнз);
- на управлінні персональною реалізацією продукції, управлінні виставковою діяльністю і оцінюванні ефективного функціонування стратегічного прогнозування попиту та реалізації продукції.

Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних з управлінням системою матеріально-технічних запасів споживання в системі операційного менеджменту, зводиться до відповідного виду діяльності, об'єктом якого є:

- створення та зберігання запасів оптимального рівня усіх видів ресурсів;
- забезпечення стратегії завчасної реалізації продукції;
- усунення необхідності безперервних поставок усіх видів ресурсів;
- можливість доставки продукції споживачу у будь-який час;
- забезпечення стабільності виробництва та реалізації продукції згідно з її попитом і отримання прибутку за рахунок купівлі ресурсів за нижчою ціною і продажем їх, у майбутньому, за вищою.

Витрати від впровадження управлінських рішень в систему матеріально-технічних запасів споживання залежать від [7]:

- вартості предметів закупівлі усіх видів ресурсів, витрат на оформлення замовлень, транспортних витрат, витрат на зберігання матеріально-технічних запасів споживання (витрати на утримання приміщень, операції з переміщенням запасів тощо);
- вартості інвестиційного капіталу, кредитів вкладених в запаси споживання, податків, страхування тощо;
- витрат, пов'язаних із дефіцитом будь-яких ресурсів, які були б відсутні без впровадження управлінських рішень в систему матеріально-технічних запасів споживання: втрачений робочий час, спричинений відсутністю тих чи інших ресурсів;
- витрати на прискорення доставки необхідних ресурсів і готової продукції до замовника, а також витрати на втрачений обсяг збуту, судові позови клієнтів і додаткові кошти на відновлення відносин тощо.

Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із впровадженням управлінських рішень в операційну інфраструктуру операційного менеджменту підприємства (управління ремонтними, інструментальними, енергетичними, транспортними і складськими господарствами), має особливості забезпечення ефективного функціонування операційної системи підприємства в попередженні можливих порушень в управлінні допоміжно-обслуговуючих заходів.

Необхідно відмітити те, що значні витрати у допоміжних виробництвах операційної інфраструктури можуть бути доцільні лише тоді, коли вони сприяють зниженню

собівартості продукції в основному виробництві і підвищують якість основної продукції. Управління ремонтним господарством у сучасній операційній системі потребує великої кількості ремонтних робіт машин і механізмів, транспортних засобів та іншого обладнання, оскільки кожне підприємство зацікавлене в тому, щоб обладнання тривалий час перебувало в робочому стані.

Управлінська структура ремонтного господарства охоплює [8, с. 241]: організаційну (матеріально-технічне забезпечення, контроль кількості і якості матеріалів, що надходять, і виконаних ремонтних робіт), економічну (стратегічне прогнозування матеріально-технічного забезпечення ремонтного господарства), технічну (аналіз технічного обладнання), ремонтно-механічну (основний обсяг ремонтних робіт) служби та склади.

Менеджер операційної системи ремонтного господарства розробляє стратегічні системи: прогнозного забезпечення своєчасних попереджувальних ремонтних робіт обладнання й удосконалення управління напрямками ремонтного господарства.

Управління інструментальним забезпеченням операційної системи здійснюється із використанням різного дорогого оснащення: вимірювальних інструментів, верстатних та слюсарних знарядь, штампів, різних допоміжних інструментів тощо. У цій системі, створеній на основі раціонального (вертикального і горизонтального) поділу праці і сполучення в часі і просторі предметів, засобів і самої праці, реалізується операційна функція, тобто сукупність дій по переробці (перетворенню) ресурсів, одержуваних із зовнішнього середовища, і видачі результатів діяльності в зовнішнє середовище (рисунк 1).

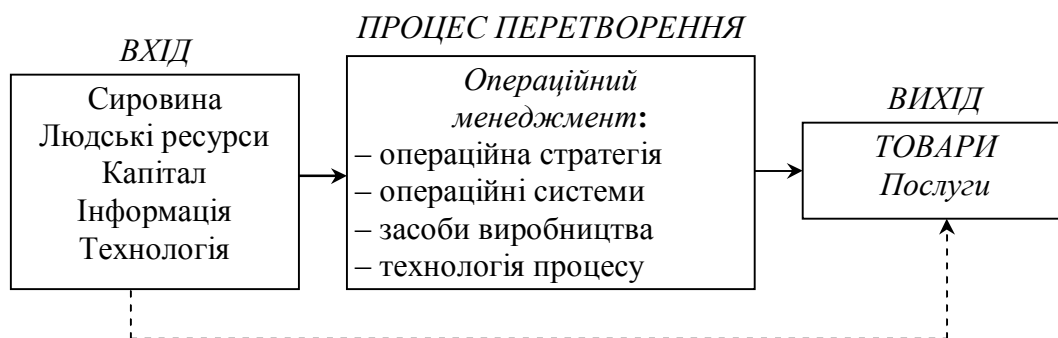

Рисунок 1 – Структура операційної системи підприємства

У структурі операційної системи (див. рисунок 1) беруть участь різні складові елементи управлінської діяльності підприємства.

В управлінні інструментальним господарством тісно переплітаються технічні й економічні елементи, елементи стратегічного прогнозування у визначенні потреб стандартних універсально-нормативних інструментів, виготовлених на спеціалізованих підприємствах і призначених для виготовлення будь-якого виробу [9]. Менеджер управління інструментальним господарством розробляє стратегічну систему прогнозного забезпечення необхідними високоточними інструментальними пристроями, оснащенням та інструментами, які необхідні для нормального функціонування операційної системи підприємства.

Управління енергетичним забезпеченням операційної системи підприємства базується на використанні усіх видів енергоресурсів, які є носіями різних видів енергії (електричної, теплової енергії твердого, рідинного та газоподібного палива тощо), які забезпечують різні можливості функціонування операційної системи підприємства. Управлінська структура енергетичного забезпечення операційної системи підприємства має такі складові частини:

- енергосилову службу (підстанції, електростанції тощо);
- теплову службу (тепломережі, котельні тощо);
- газопостачальну службу (станції постачання киснем, газом тощо);
- службу зв'язку (пожарна сигналізація, АТС тощо);
- енергоремонтні служби, що виконують різні ремонти електроенергетичного обладнання.

Менеджер і його заступники розробляють стратегічний енергетичний прогноз забезпечення потреб усіх необхідних видів енергії для підприємства й удосконалення управління енергетичним господарством підприємства.

Управління транспортним забезпеченням операційної системи підприємства поєднує усі матеріальні потоки операційної системи. Управління транспортним обслуговуванням здійснює служба транспортного забезпечення підприємства (внутрішній і зовнішній вантажообіг).

Менеджер транспортного забезпечення розробляє стратегічний прогноз вантажопотоку та стратегічний план удосконалення управління транспортним забезпеченням, а також підвищення ефективності роботи транспортного господарства підприємства.

Основні завдання управління складським господарством у менеджменті операційної системи базуються на виконанні функції ефективного зберігання основних і допоміжних матеріалів.

За ступенем користування розрізняють склади індивідуального (зберігають продукцію одного підприємства) та колективного користування (оренда фізичних і юридичних осіб).

За розміром склади бувають як невеликими приміщеннями (декілька сотень квадратних метрів), так і складами-гігантами (сотні тисяч квадратних метрів).

Менеджер складського господарства операційної системи здійснює стратегічне прогнозування діяльності складським господарством та удосконалює ефективність його діяльності.

Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних з якістю продукції (послуг) в системі операційного менеджменту, визначається здатністю забезпечити конкурентну захищеність продукції. Відомо, що економія всіх видів ресурсів не поступається місцем якості продукції.

Управління системою якості продукції (послуг) в операційній системі здійснює служба управління системою якості продукції (послуг), яка розробляє стратегічне прогнозування системи якості продукції (послуг) і впроваджує реальні заходи щодо виконання якісних показників конкурентнозахищеної продукції операційної системи підприємства.

Для економічного обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із менеджментом операційної системи підприємства, в цілях вибору оптимальних варіантів цих управлінських рішень необхідно узагальнити показники управлінської діяльності (достовірну статистичну техніко-економічну інформацію), використовуючи також експертні оцінки менеджерів високої фахової підготовки. На основі сформованого масиву достовірної техніко-економічної інформації будується статистична оптимізаційна модель показників економічного обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із менеджментом операційної системи підприємства.

Отже, операційна система є сукупністю взаємопов'язаних підсистем, які забезпечують процес створення продукту діяльності й отримання прибутку. Функціонування цієї системи полягає в організації руху та взаємодії ресурсів підприємства, в результаті чого створюється продукт, який після його реалізації приносить грошові кошти з приростом у вигляді чистого прибутку.

Досить істотним в операційній системі є те, що її елементи мають бути взаємопов'язаними (взаємозалежними, взаємодіючими). Найрізноманітніші частини можуть бути об'єднані в ціле, але це ціле ще не є системою, доки не сформовано певний діючий механізм.

Будь-яка система може розглядатися як підсистема певної більш великої системи. Система перебуває в постійній взаємодії із зовнішнім середовищем як певною сукупністю елементів.

Зміна властивостей останніх впливає на систему, а також на ті об'єкти, елементи зовнішнього середовища, властивості яких змінюються в результаті поведінки системи.

Поряд із вивченням теоретичних аспектів необхідно досліджувати фактори впливу на управління операційною системою, адже характеристика цих факторів допомагає виявити тенденції розвитку підприємства.

Висновки. Отже, в статті обґрунтовано сутність теоретичних аспектів побудови та функціонування операційної системи підприємства, проведений аналіз показав, що ефективне застосування цих аспектів може призвести до підвищення конкурентоспроможності підприємства. Визначені основні складові операційної системи та їх вплив на її діяльність, що дає змогу керівництву підприємства вжити заходів, щодо побудови ефективного операційного процесу. Структуровано операційну систему підприємства, що побудована у відповідності до основних системних принципів.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язані з оптимізацією управління операційною системою підприємства тих чи інших галузей діяльності за різних стратегій функціонування.

Список літератури / References:

1. Hanna M.D. Integrated operations management. Adding value for customers / M.D. Hanna, W.R. Newman. – 1st ed. – New Jersey: Prentice Hall, 2001. – 753 p.
Hanna, M.D. and Newman, W.R. (2001), *Integrated operations management. Adding value for customers*, 1st ed., Prentice Hall, New Jersey, USA.
2. Стерлигова А.Н. Операционный (производственный) менеджмент: учеб. пособие / А.Н. Стерлигова, А.В. Фель. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 187 с.
Sterligova, A.N. and Fel, A.V. (2009), *Operatsionnyy (proizvodstvennyy) menedzhment* [Operation (Production) Management], tutorial, INFRA-M, Moscow, Russia.
3. Чейз Р. Производственный и операционный менеджмент / Р. Чейз. – М.: Вильямс, 2007. – 1184 с.
Chase, R. (2007), *Proizvodstvennyy i operatsionnyy menedzhment* [Production and Operations management], Williams, Moscow, Russia.
4. Stevenson W.S. Operations management / W.S. Stevenson. – New York : McGraw-Hill/Irwin, 2008. – 944 p.
Stevenson, W.S. (2008), *Operations management*, McGraw-Hill/Irwin, New York, USA.
5. Heizer J.R. Operations management / J.R. Heizer, B.A. Render. – New Jersey: Prentice Hall, 2010. – 720 p.
Heizer, J.R. and Render, B.A. (2010), *Operations management*, Prentice Hall, New Jersey, USA.
6. Друкер Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке [Електронний ресурс] / П.Ф. Друкер. – Режим доступу: <www.books.efaculty.kiev.ua>.
Drucker, P. "Management Tasks in the XXI century", available at : www.books.efaculty.kiev.ua.
7. Стерлигова А.Н. Операционный менеджмент: учеб.-методич. пособие для слушателей программы МВА, обучающихся по спец. «Общий и стратегический менеджмент» / А.Н. Стерлигова. – М.: ГУ ВШЭ, 2008. – 256 с.

- Sterligova, A.N. (2008), *Operatsionnyy menedzhment* [Operations management], tutorial, GU VShE, Moscow, Russia.
8. Веснин В.Р. Основы менеджмента: учеб. / В.Р. Веснин. – М.: Триада ЛТД, 2006. – 384 с.
- Vesnin, V.R. (2006), *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management], Triada LTD, Moscow, Russia.
9. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; под ред. Л.И. Евенко. – М.: Вильямс, 2006. – 672 с.
- Maskon, M., Albert, M. and Khedouri, F. (2006), *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management], Ed. by Yevenko, L.I., Williams, Moscow, Russia.

Цель. Цель статьи заключается в обосновании теоретико-методологических основ управления операционной системой предприятия и определении путей ее совершенствования.

Методика. В процессе исследования использованы методы теоретического обобщения и сравнения, анализа и синтеза (для обоснования сущности теоретических аспектов построения и функционирования операционной системы предприятия, для определения основных составляющих операционной системы и их влияния на ее деятельность), структурно-функциональный метод (для систематизации операционного процесса по производству продукции).

Результаты. На основании проведенного анализа обоснованы теоретико-методологические основы управления операционной системой предприятия, которые позволяют повысить эффективность операционной деятельности. От управления операционной системой в значительной степени зависит равномерный и ритмичный выпуск готовой продукции, ее качество, как результат – удовлетворение потребностей потребителей, увеличение уровня прибыли и рентабельности.

Научная новизна. Обоснована сущность теоретических аспектов построения и функционирования операционной системы предприятия, применение которой позволит получить более достоверную и систематизированную информацию об исследуемом объекте.

Практическая значимость. Полученные результаты направлены на оптимизацию управления операционной системой предприятия.

Ключевые слова: операционная система, операционный менеджмент, операционный процесс.

Objective. The purpose of the article is to justify the theoretical and methodological foundations of the operating system of the enterprise and identify ways to improve it.

Methods. During the study used: Methods of theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis (to justify the nature of the theoretical aspects of the construction and operation of the operating system company to identify the major components of the operating system and their influence on its activities); structural functional method (for a systematic process for operational producing products).

Results. Based on the analysis of the theoretic and methodological basis of the operating system, enterprises can improve the efficiency of operations. Because of the operating system depends largely on the uniform and regular release of the finished product and its quality as a result – customer satisfaction, increase revenue and profitability.

Scientific novelty. The essence of the theoretical aspects of the construction and operation of the operating system, enterprise applications which will provide a more reliable and systematic information about the object.

Practical value. The results are aimed at optimizing the operating system business.

Key words: operating systems, operations management, operational process.

Рекомендовано до публікації д-ром екон.
наук Оліфіровим О.В. Дата надходження
рукопису 01.11.2013 р.